

Nadzwyczajna oferta!

Poniedziałek, wtorek, środa

Wielki zapas

konfekcji damskiej

jak: suknie, bluzki, spódnice, płaszcze itd. po znacznie niższych cenach.

Konfektionshaus R. Hirsch

Olsztyn, Rynek 19.

Baczność! Gospodarze, fabrykanci wozów, właściciele furmanek.

Sprzedam w poniedziałek, 27 bm. po południu od wpół do 1-szej kilka set prawie nowych

kół, obręczy, szprych

także koła na wozy sedytorskie po cenach bardzo tanich.

Fa. Nordstern, Hermsdorf-dworzec.

Dzielny sprzedawca

który zna dokładnie język polski i jest w stanie zwerbować nowych członków, potrzebny od 1. lipca do naszego miejsca sprzedaży w Szumie. Zgłoszenia z odpisami świadectw i fotografią nadesłać do Konsumverein, E. G. m. b. H., Marienwerder Ereiterstrasse 39.

OBRAZY

w ramkach i bez

poleca

księg. „Gaz. Olsztyńskiej“

przy Rynku Rybnym.

Nowo nadeszły

większy zapas tanich maszyn do szycia najlepszy niemiecki fabrykat. Gemba, handel maszyn do szycia Olsztyn, Ziegelstr. 32.

Do Komunii św.

polecam w największym wyborze i po nadzwyczaj tanich cenach

ubranka czarne dla chłopców

kapelusze, rękawiczki, półkoszulki, kołnierzyki i krawaty.

Materyały czarne i białe wełniane.

Batysty-Woale i wszelkie modne haftowane wyroby. Odpasowane suknie z pięknymi bortami. Bieliznę, obsady, koronki i wszelkie towary krótkie.

Stałe ceny!

Rzetelna obsługa!

W. Mulczyński, Wartembork

Właściciele Kowalski & Szule.

Owczą wełnę wymieniam na towar.

Kropidła

małe i duże do nabycia w

ul. Dolno Kościelna (Unterkirchenstr.) 12.

Księgarni J. Pieniężnej.

Księżom Proboszczom

polecamy

Obrazki pamiątkowe pierwszej Komunii św.

polskie i niemieckie,

również Książeczki do nabożeństwa i różańce.

Księgarnia „Gaz. Olsztyńskiej“.

RODACY POPIERAJCIE RZEMIE-SNIKOW POLSKICH!

Patronat Związku Robotników

MA PRACĘ:

- dla 1 chłopaka od 16 lat i 1 dziewczyny.
- dla 6 robotników samotnych, 8 dziewczyn i 4 chłopaków od 16 lat.

Patronat Związku Robotników

POSZUKUJE PRACY:

- dla kowala z 1 uczniem i 1 szarwarkiem
- dla doskonałego maszynisty
- dla robotnika z 1 szarwarkiem
- dla 1 robotnika znającego także młynarkę.

T. Odrowski, Patron

Marienwerder Herrenstr. 14, tel. 382.

USTAWY

DLA

TOWARZYSTW LUDOWYCH

MA NA SKŁADZIE

KSIĘGARNIA J. PIENIEŻNEJ w OLSZTYNIE.

Na przyjęcie do Komunii św.

polecam:

książeczki do nabożeństwa od 2 do 75 mk.

polskie i niemieckie

różańce 3 do 120 mk.

dalej:

świece, łańcuszki, krzyżyki, medaliki, szkaplerze, obrazki.

J. Pieniężna, Dolno Kościelna (Unterkirchenstr.) 12

Gazeta Olsztyńska

Organ Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

„Gazeta Olsztyńska“ z dodatkami „Gość Niedzielny“ i „Gospodarz“ wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

Przedpłata wynosi kwartalnie 9 mk. miesięcznie 3 mk. Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 50 fenigów za miejsce rzadka sześciomiejscowego. — Wiersz reklamowy 2,— mk. Przy dochodzeniu sądowym należyłości wszelkie rabaty upadają.

Ojców mowy, ojców wiary —
Brońmy zgodnie młody, stary.

Wniech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Drukiem i nakładem: Joanny Pieniężnej. Redakcja i Administracja: Olsztyn, Mühlenstr. 2. Tel. 531. Godziny przyjęć: od 12-tej do 1-szej w połud.

Listy do redakcji należy adresować: „GAZETA OLSZTYŃSKA“ ALLENSTEIN, OSTPR. Rękopisy redakcja zwraca tylko na wyraźne żądanie.

Redaktor: Ludwik Łydko.

Telegramy.

Minister Skirmunt obejmuje urząd.

Warszawa. (EE.) Radjo. W Ministerstwie Spraw Zagranicznych przedstawił wiceminister Dąbski ministrowi Skirmuntowi gremjum urzędników Ministerstwa, przyczem wygłosił przemówienie imieniem zbranym.

Minister Skirmunt odpowiedział dłuższem przemówieniem.

Podatki w Niemczech.

Berlin. (EE.) Na ostatniem posiedzeniu wydziału odszkodowań przemawiał kanclerz Rzeszy Wirth w sprawie pokrycia zobowiązań, wynikających z przyjęcia ultimatum. Jako najtrudniejsze zadanie zarządu skarbu Rzeszy określił rozwiązanie kwestji, w jaki sposób możnaby obok ogromnych podatków pośrednich, obciążyć w jak największym stopniu klasę posiadającą. Wchodzi tu w rachubę albo przekształcenie ustawy o jednorazowej daniinie na rzecz państwa (Reichsnotopfer) albo uzupełnienie ustawy o podatku od majątku. Dotychczas gabinet przyjął projekt ustawy o podatku na cukier, monopol sacharynowy, zmianie ustawy o monopolu spirytusowym, nowy podatek od osób prawnych, podatek od gry w totalizator, podatek od środków do oświetlenia, zapalek, tabaki, piwa i wody mineralnej. Podług umowy projektuje się dalej zaprowadzenie podatku od obrotu kapitału, od ubezpieczeń i od obrotu, oraz podatek od samochodów. W sprawie tej gabinet jeszcze będzie się naradzał. Następnie przewidziane jest podwyższenie cla na kawę, herbatę, kakao i fabrykaty gotowe. Następne posiedzenie wydziału odszkodowań odbędzie się 28 i 29 bm.

Układy polsko-gdańskie.

Warszawa, 22. 6. (EE.) Radjo. Przewodniczący rokowań polsko-gdańskich, senator Jewelowski, przeprowadził rokowania z zastępcą przewodniczącego z strony Polski, dr. Prądzyńskim. Na zasadzie osiągniętego porozumienia rokowania toczyć się będą w Gdańsku od przyszłego tygodnia. Niektóre komisje rozpoczną prace w bieżącym tygodniu. Prawdopodobnie rokowania ukończone będą dnia 15 lipca.

Ważne uchwały w Genewie.

Gdańsk. Senat gdański otrzymał następujący telegram o rokowaniach w Genewie:

Dzisiaj zdecydowano w sprawie mandatu wojkowego odpowiednio do propozycji z dnia 18 czerwca 1921 r. z małemi zmianami redakcyjnymi; ponowna próba Polski osiągnięcia na podstawie opinji komisji wojskowej Ligi Narodów garnizonów, fortecz wojskowych punktów oparcia na terenie w. m. Gdańska zostały ostatecznie odrzucone.

Gabinet Schobera.

Wiedeń. (EE.) Gabinet Schobera już się ukonstytuował. Dotychczasowy prezydent policji przedłożył wydziałowi głównemu następującą listę kandydatów na ministrów: Kanclerz, sprawy wewnętrzne, Wangoltsin wojskowość, Hennel rolnictwo, Rodler komunikacje, Tauer sprawy społeczne, Anger handel, Breiski wicekanclerz i minister oświaty, Halphaus minister sprawiedliwości, Grünberger aproprwizacja, Grimm skarbu.

Jak przyszły Prusy w posiadanie Śląska?

(Rozprawa oparta na dokumentach niemieckich).

Ze na Śląsku mieszkali pierwotnie od niepamiętnych czasów Polacy i Śląsk należał do Polski, że Polska Śląsk w nieprawny sposób utraciła i że podług prawa Śląsk Polsce się należał, to wszystko wynika z kronikarzy i historyków niemieckich skąd inąd Polsce nieprzychylnych (Gaz. Olszt. nr. 124, 134, 135). Wypada stwierdzić, jak przyszedł ostatni właściciel Śląska w jego posiadanie, stwierdzić, jakie prawo mają Prusy do Śląska. Zajrzyjmy n. p. do »Weltgeschichte« Annegarna, profesora przy akademji w Braniewie (Braunsberg), »podręcznika przeznaczony dla młodzieży«, który musiał, tak jak wszystkie inne książki w Pruszech, przechodzić ostrą cenzurę, oczyszczającą książkę z niekorzystnych dla króla i państwa rzeczy. Niejedne zbyt śmiało i zbyt prawdziwe zdania i ustępy kreśliła bez miłosierdzia ręka surowego cenzora. Ale i to co pozostawił cenzor w historii, n. p. Annegarna wystarczy, żeby sobie obraz zrobić o prawie Prus do Śląska. I Annegarn składa hojnie swoim monarchom pruskim (B. 7. S. 454), i Annegarn przedstaje wszędzie męprzycielom Prus (Francuzów) wielką nienawiść. Tym ciekawsze i ważniejsze jest jego zdanie o przyszłości Prus do Śląska. »Karc VI. ówczesny cesarz niemiecki, powiada Annegarn nie miał synów, dlatego nosił się o roku 1713 ze zamiarem, całą monarchję austriacką dać swej najstarszej córce Marii Teresie. Ale ponieważ się obawiał, że to jego rozporządzenie mogłoby być po jego śmierci zacepcione, postarał on się, że każdy kra jego dziedzicznych państw za osobną, a potem książęta państwa niemieckiego to jego rozporządzenie uroczyście zagwarantowali; nawet wszystkich chrześcijańskich panujących na toni, ażeby do owej sankcji pragmatycznej przystąpili i sędził, że dziedzictwo jego córki było dostatecznie zabezpieczone. Lepiej byłoby on uczynił, tak mówi Annegarn, »gdyby jej zostawił wielką armję i pełne kasy niż podpisywać skrawek papieru« (sic!) (B. 7. S. 214): »Gdy Karol VI. umarł zostawił on swej córce tylko 50 000 żołnierzy i 100 000 guldenów w kasie wojennej. Natychmiast zjawił się poseł Albrechta Karola, kurfürsta bawarskiego, który pragmatycznej sankcji nigdy nie chciał być podpisać i oświadczył w imieniu swego pana, że nie może Marii Teresy jako dziedziczki krajów austriackich uznać, ponieważ linja męska wymarła, a pan jego kurfürst, potomek córki cesarza Ferdynanda I. jako męski potomek domu austriackiego o wiele większe prawo ma do dziedzictwa. Zaraz po nim (bawarskim poście) wystąpił poseł Fryderyka II. i zarządził w imieniu pana swego księstwa śląskie Jägerndorf, Liegnitz, Brzeg i inne. Prawo do owych księstw wywodził on z woiny trzydziestoletniej i sięgnął nawet jeszcze dalej wstecz. Wprawdzie podpisał ojciec jego sankcję pragmatyczną, że Maria Teresa miała odziedziczyć wszystkie państwa austriackie, ale Fryderyk myślał, że nie potrzebuje dotrzymać, czego on sam nie podpisał. On chciał swoje państwo zrobić jednym z najpierwszych w Europie, chciał sobie zasłużyć godność, która jego płochy dziadek Fryderyk I. przybrał, a słuszność jego zdobycy udowodniali Aleksander Wielki i niemal wszyscy bohaterzy dawnych czasów (die Rechtmässigkeit seiner Eroberungen bewiesen Aleksander d. Grosse und fast alle andere Helden der Vorzeit). Friedrich nie znalazł słodszeogo, jak to, żeby mógł czytać swe nazwisko w niemieckich i zagranicznych gazetach i kiedyś w przyszłych generacji w historii świata błyszczeć i on osiągnął swe życzenie. — Takie więc było prawo Fryderyka do Śląska. Ze on był o prawie swym do Śląska święcie »przekonany«, nie potrzeba wątpić. Z największem oburzeniem występuje on w swych reskryptach przeciw tym, którzy śmia wątpić o jego prawie do Śląska, nazywając ich oszczercami, którzy mu zasłuża i tylko na jego zgubę czują.

Prawo do Śląska dała Fryderykowi ambicja nieoklepana, tak że ten czuły »Landesvater« zapomniał

tych nieszczęść wszystkich, które czekały we wojnie jego poddanych. Posłuchajmy o tem Annegarna: »Ze we Wiedniu jego żądań nie uwzględniono, jest rzeczą naturalną, lecz spodziewał on się dwudziestotygodniową Marią Teresą i jej mężem Franciszkiem wnet uporać, zbroił się i brał udział w balach i ucztach, tak jakby niczego nie był zamierzał. Ludzie jego wcale nie wiedzieli, dokąd jego zbrojenia wojenne zmierzają, ponieważ jeszcze zawsze tańczył z kobietami. 13 grudnia 1740 był jeszcze na ucztach zimowych swej rezydencji, naraz stanął na czele swych wojsk, a 16. grud. stał już na ziemi śląskiej. Zoboycie kraju aż do najbliższej twierdzy w kilku miesiącach nie było żadną sztuką bohaterką, ponieważ na Śląsku nie było wcale żadnych wojsk austriackich (S. 216, 217). Zagrażał on stolicy ówczesnego cesarstwa niemieckiego Wiedniowi, temu samemu Wiedniowi, który przed 57 laty król polski Jan Sobieski podług słów ówczesnego cesarza Leopolda »uratował przed wściekłością barbarzyńców, gdy tenże (Wiedeń) już konał, zdany na łaskę i na niełaskę przez swego pana cesarza Leopolda, ratującego swą świętą osobę ucieczką. Maria Teresa, napadnięta ze wszystkich stron, musiała za pośrednictwem króla angielskiego, który się narucił jako rozjemca, zawrzeć pokój, w którym oddała Śląsk Fryderykowi.

Ale nieskończyło się na tej jednej wojnie o posiadanie Śląska. »Das ist der Fluch der bösen Tat, dass sie fortzedung böses muss gebären«. Z Austrii przysłała się Anglja i Holandja przeciw niemu. Austrii, Francuzom i Bawarczykom i Austrii przeciw swoim wrogom. »Wielkie powodzenie Marii Teresy«, mówi Annegarn (S. 220) zrobiło Fryderyka podejrzliwym, że jego Śląsk mógłby przyjść w niebezpieczeństwo. Skoro cesarz Karol VII (w rzeczywistości kurfürst bawarski) zażądał pomocy, wpadł on natychmiast ze stu tysiącami chłopca, których on posiłkami cesarskimi nazywał do Cz. ch, zdobył Pragę i zawarł z Francuzami przymierze przeciw Anglii, pomimo tego, że król angielski był jego wujem. Z początku walczone ze zmiennym szczęściem. »Ale Anglja wariła wnet z Fryderykiem przymierze i uchodziła niemal za jego sprzymierzeńca. Po ukończeniu tej drugiej wojny śląskiej Fryderyk zatrzymał Śląsk, a Austrija zapłaciła mu koszty wojenne (sprawiedliwość prusko-angielska). Sława Fryderyka ogromnie wzrosła«. (B. 7. S. 221). Anglja uginiała się pod wielkimi długami wojennymi (S. 222).

Ale i teraz nie skończyły się walki o Śląsk. »Mit dem Essen kommt der Appetit« (Podczas jedzenia przychodził apetyt.) Fryderyk znalazł w Jerzym II, królu angielskim, sprzymierzeńca i rozpoczął wojnę siedmioletnią. »Ta wojna siedmioletnia przyprowadziła Prusy nieraz nad przepaść zguby, pozbaWiła znowu wiele rodzin ich synów i przemieniła wiele okolic w pustynie« (Ann. S. 223). Fryderyk wpadł 1756 do Saksonji i zajął ją całą. Jak niesłychanie brutalnie, przeciw wszelkiemu prawu międzynarodowemu Fryderyk obchodził się ze Saksonją czytamy w historii. »Z Inizery armji saskońskiej, którą otoczył i wziął do niewoli, zmusił do złożenia przysięgi wierności« (Anneg. B. 7. S. 224). W »Beiträge zur neuen Kriegsgeschichte«, wydanych w Gdańsku u Schustera w roku 1757, a więc w czasie wojny siedmioletniej przytoczone są skrupulatnie wszystkie rozporządzenia i dokumenta z owej wojny. 4 stycznia 1757 zwołał Fryderyk do Drezna, gdzie wtedy rezydował, deputowanych ze Saksonji i tak się do nich odezwał: »Ich wundere mich, Messieurs, dass sie mit der Ablieferung (tak jak bydlol) der noch rückständigen Recruten von der ersten Anzahl, die ich von ihnen gefordert habe, so lange säumen. Mein Wille ist, dass sie diese Zahl fordernsamt herbey schaffen, und dass sie überdem noch 4332 neue Recruten, die ich unausbleiblich nöthig habe, Anstalt machen.« Die Deputierten antworteten darauf: »Es sey unmöglich mehr Volk aus dem Lande zu nehmen, ohne dasselbe ganz von Einwohnern zu entblößen, und wenn Se. Majestät nach dero Liebe zur Gerechtigkeit die Vorstellung, so sie hierbei schriftlich überreichen, einzusehen geruhen wollten, so würden sie von dieser Unmöglichkeit überzeugt werden, welche von der Beschaffenheit sey, dass sie alle untertänigst bitten müssen, solche sowohl als ihr, der Deputierten, Un-

